

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 5.

НА ЦЕТИЊУ, У СУБОТУ 9. ФЕВРУАРА (21. ФЕБРАЧЕ) 1874.

ГОДИНА II. (IV.)

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ излази један пут недељом. Стари: на БИРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКИ год. н. 6; на Вац. 3; четврт год. н. 1. 50, н. 3а СРБИЈУ год. н. 7; на г. н. 3. 50; четврт н. 1. 75, н. 2. За све друге земље год. н. 7. на год. н. 4; четврт год. н. 2. За остале земље се за ред 5 поштева. Продавати и све наруџбе поштом се администратора, а доноси уредништву на Цетиње.

БУГАРСКИ И НАШ НАРОД.

У једном од прошлијех бројева саопштинско отворено писмо, које су управили два бугарски просветна друштва на предсједника српског министарства, г. Марковића. У томе писму — сјети ће се наши читаоци — говори се о томе, како је прошла, Растићева влада, агитирала у народу бугарском, циљала у Бугарску неке учитеље и учитељке са српским књигама, радила да Бугаре посрби и тијем код Бугара поткопава ову љубав и заједничку вјеру, коју има ова бугарска народа морају имати међу собом. Напољењу које Бугари садашега начелника српске владе, да ставе на пут тој политици, и да прихвати ону, од које и Срби и Бугари могу добра и среће чекати.

Иза тога писма, предпрошлом поштом, добио смо један опширан допис из Букарешта о истој ствари. У њему се на широко разлику јавља онага писма и жестоко се осуђује прошла влада у оној смислу.

Ми о вјетвицама (о прошлој влади) неможемо да говоримо, а од живијех (од садање владе) чекамо да сами проговоре. За то смо се ријешили, да поменути допис нештајвамо, јер би се могло узети, да се, говори против оне, а за ову владу. Али од своје стране свакојачко држимо за нужну коју проговорити о тој ствари, која без сумње има толико опште важности.

Турска влада забранила је цариградски бугарски лист „Право“ умљед онога писма и чланка, којим је било спроведено оно писмо. Турска влада није то учинила ни Растићу, ни садањем предсједнику министарства за љубав, него је у оном писму ништа јетак против себе, изреза је позив од стране Бугара на братскиј одношај, на заједнички рад Срба и Бугара. Она је оценила у томе чин опасан за Турску и с тога је саводала забрану „Право“.

Са тога истога, и само са тога гледишта, дајемо и ми важности оному писму. Засвједочена је неопина, да се народ руководи бијеш истијем мишљењем, које исповједа влада, или које проповједају људи од ушњава у народу. Ако је Растићева влада била одвратна народу у Србији, извјешено је, да народ ни његову политику према Бугарима није држало, али људи, који су писали оно отворено писмо, народни су, и за то се даје вјеровати, да је и народ бугарски њиховога мишљења о одношају свом према Србима. А то би већ имало знатне пошљедице за нашу општу ствар.

Ми не знамо, у колико је основано оно, што се у оном писму од стране Бугара излаже. У неколико сте сумње биће, јер фактично стање, приликом пада Растићева, дамо је нама слободу и права, да кажемо, да је он и Србију и Бирну Гору оставио у потпуној несагласности. Са угарскајем Србија стајала је у јавној оприси. А, кад би се пустила у то, вољда би и код другижех дјелова народа српскога направила исто неповољно стање.

То је дакле та околност, која нас побуди, да дамо оному писму важности без обзира, је ли баш све овако, и које нам даде повода, да о њој засебно поведемо ријеч. Из свега се види, да међу бугарским и српским народима непостоји никаква, геополитички нужна сагласност, шта писмо,

да се напротив међу њима уздиже неке неповјерење. А то би било тако исто велико зло за оба народа, колико би добро било, да се прва слога, чиста љубав међу њима утврди.

Признати морамо, да је нама неповољно, жалосно народно стање најглавнији узрок, наша досадања неповјераност. Да је било слоге, слоге међу нама слабијем и између нас и једнородне и једнопатеће браће, ми не само да би били толико снажни, да би могли одољети нашем непријатељу, него и јеропско силе морале би бити и нас свијет био би са својим симпатјама на нашој страни.

Слабост наша дакле, као и свако зло наше, лежи у нашој засебности, себичности, неслози, а силга и заједници, слози, у братској искреној споразумљивој чисти. Нека најповољније прилике наступе за нас, оне ће прохујати њима нас, као и све досадање, ако небудемо на окупу.

Ово је ствар јасна и позната и толико пута понављана од нас и од другижех, али изданивани сличнијех неповољнијех пријавама, вагда неможемо једну пјесму прјевати. О положају и одношају народа бугарскога, као народа многобројнога, вриједнога, производнога, компактнога прима нама, нама није потребно говорити. Ако има замесалеца с једне или с друге стране, хо и би хтјели све у једно жере смјати, ти не само да не свију имати међу нама пошљедошатеља, него је дужност свакојет правог родољуба, да им протива стане. Заједница, али самостаност сваком своја. То мора бити девиза за нас.

Ако је дакле у Растићеве владе и било каквијех непотичнијех, небратскијех тежња према Бугарима, народ их српски није држало. Родољуби бугарски вагда да су удерени о томе, и њихова би дужност била, да противне мисли не само непуштају него и одбију из народа, јер исповјерење се лако шири и укорјењује, а кад би оно с нама опладало, изгубили би смо и последњу могућност за заједнички рад.

РУСИЈА.

II.

Из руске Пољске опет се разное гласова, да је влада предузела врло строге мјере против Пољака и то као због узурпације, која се оваже међу Пољацима. Није нам познато о том ништа. Напротив зна се, да је јив тако као влада, и да се цар спрема, да знатне уступке учини Пољацима. Управо све се вјести саглашавају у томе, да су Пољаци иза последње крваве катастрофе претрпели се са свијем судбина. Као такву сматрају они руску владу и већ тежко и помичају на обновљење Пољске.

И ако вјерујемо да су нештините оне вјести, опет пољежај Пољске и Русије заслужује коју ријеч. Мисао о успостављењу Пољске налази на тежкоће, које се не могу савладати, особито кад је Русија та, која је на путу. Сопственог снагом не могу се Пољаци ослободити од Русије, ни у том случају, да Аустрија и Прусија неби биле заједно са Русијом, него да остану насинне. То су факта показива. Русија је свакијем даном силнија, а Пољска је скоро са свијем пропала непроставијем раздорима и угнетављем. Без туђе помоћи Пољаци не могу савладати Русију. А ко ће им помоћи, која држава, који народ? Русија толико свакоме импоније, да се све државе управо грабе за њено пријатељство. За то неће хтјети ни једна држава да се са љубав Пољацима залади с Русијом, а о-

собито кад се расуди, да је корист од самостанне Пољске за одношај јеропскијех држава сумњива, а с погледом на прошлост управо нејеропско. Сами Пољаци у погледу шта су учинили за опште интересе Јеропе, могу се позвати само на то, да су се борили против Турака, и да је њихов краљ Јован Собјески спасао Беч. Држало се неке вријеме, да влада успоставити Пољску као равнотежу према Русији. Али то је мишљење већ са свијем изпуштено. Пољска кад је велика и моћна била, није могла предуредити, да се Русија неосили. Ауто времена, поносити својом образованошћу и државијем успостави најнапреднијим, гледила је она с презривљем на русковску велику каскевину и држала је, да је виста за њу вагда готови плајем. И кад се Русија из својијех азијатскијех граница почела ширити према западу, Пољаци су ратовали против ње, да је освоје и освајали су неке велике области. А кад се Русија природно почела силити и увећавати, Пољска је на један пут почела плавати, као да је дошла већ до свога врхунца, до старости. Ред се обрнуо. Русија сматраше Пољску својим плећном и узде већи дио ње, а Аустрија и Прусија одобрише то тијем, што и оне себи присвојише оно, што им је Русија оставила. Друге силе дошустиле су то све и прилике су Русију у ред јеропскијех држава.

Пошљедице тога познате су и многе су, али нијесу такве да би се морале одвакивати. Пољска је некада вјетвала, то јој се припаже, али Русија је као велика сила боље впрла своју улогу него Пољска. Силније и са вешијем успјехом борила се она против општега непријатеља, Турака, и одлучујући судједошала је у ослобођењу Јеропе од француске свеопште владе Наполеона I, а Пољаци су на свијема бојовиштима служили оне велике узуратору.

Русија је постала киниоујућа велисвија и културна држава. И непријатељи неусрбају јој то признање. Она би морала бити саводана да се Пољска ослободи А која ће држава предузети ту борбу? Аустрија и Прусија неће из јаснијех узрока. Инглиска може бити ривал, па и непријатељ. Русија у Азији, али за то и кад би могла, неби се пустила у рат за ослобођење Пољске. Баш напротив, њој би још вољда било, да Русија што више поела на у Јеропи, како би јој моћ у Азији стајала била. Француска се дуго времена показивала као ослободитељ Пољске, али о каквијем успјехом, то су Пољаци грао осјетили. По данас на ни у будуће не може Француска ни мислити о ослобођењу Пољске, јер мора живи настојати, да задовоље пријатељство Русије.

Довста ни једна сила не мисли на обновљење Пољске. Кабинети овако рачунају: Пајела Пољска, као што је била у вријеме велике величине, не може већ никада бити, јер су велики дјелови невини за увијек пропали. У најбољем случају дакле могла би се подићи влада Пољска. Али таква Пољска према силној Русији неби ништа значила, зависила би од судједнијех држава и туђе помоћи, а свиједи питање је, би ли тај остатак пољскога народа у данашњијем одношају могао уредити такав државни живот, који би одговарао реду и интересима Јеропе? Пољско патриоте са жалосћу сумњају о томе.

Пројемљено се и осјећање народа према Пољацима. Мјесто одушевљења једна да има још сажалења. Французи су огорчени данас на народ пољски, јер су неки Пољаци учествовали у комуни. Осим тога Французи сад једноставно кажу, како ће се осветити Прусија и опријатељити с Русијом. Инглиси су свиједи практични: неће се они бацити у трошак зарад ослобођења Пољска. У Пруској не само Бисмарк него и сав народ хоће да искористи народ пољски, прво, јер су Пољаци католици, друго, јер ти Савени стоју на као нега на њиховом њељковом јединству. Неће дакле никада Прусија желати у својем судједству под-

ску државу, kojoj bi vezini Poljanci težili. U Austriji najslabodunijini i najirvednijini političari poslije dođu tek toliko da Poljanci u Galiciji kao Poljanci žive, ali da su valda poljatično Austrijanci. Slavenski narodi u Austriji naklonjeni su Poljancima, ali oni su oколностима prinorodni, da naginu viше Rusiji. Osim toga oni su jako žiteto pretrpili od seбичне политике Poljaka. I kod samih Maђара nestalo je пребашње дубави према Poljancima.

I tako valde Poljaci стоје рђаво у сваком погледу. Својом свагом не могу се ослободити од Русије, а туђој помоћи не могу се надати. Обновљење полске државе могло би дакле бити само још у том случају, да то учини сама Русија. Александар I. то је зблиа учинио, а Александар II. је покушао. Poljanci су оба пута с револуцијом одговорили. I због тога су дошли у садашњи безнадни положај.

Rуси овако суде: „Poljanci неће да се с нама изврше, ни онда, кад би им у свези с нама дали некију народну самосталност; ни их морамо дакле свладати и покорити, јер их не свијемо ослободити ни због нашег ни због њиховог интереса“. На ово куче све владе и народи, па и ако неodobравају, они врладују Rusiju због тога. Како су за врлине последњег вољског уставка западне силе и Austrija својом заједничком политиком насјеле, као да су са свијем изгубиле вољу мјештати се у ствар руско-пољску.

Poljanci треба дакле да се окупе некогудности и да се огривине на оно што је могућно. A то је, да се успостави полска народна држава, која би с Rusijom имала једнога владоца, а за заједничке интересе у федеративној свези с њом била. Има Poljaka који се још заносе својом о старој величини Полске, али ива и то све више и унижавају родољубе, који су раскрстали с твјем својима и теже једино за поменутом могућношћу. Желати је, да та мисао овајда се најближе народом полска.

Шуцелкина „Реформа“ по којој ово спомштавало, доноси у своје прегледу става Rusije још и једнај чланак о положају Rusije у средњој Азији. О томе смо ни говорили већ више пута и опширно. Напоменућемо само, да „Реформа“ назива руски рат против Кине културни ратом, и да мисли да ће Инглешка учинити своје интересе у средњој Азији сугласним са интересима Русаје и да је томе добар знак удаја цареве ћери за инглешкијем принцом.

МАЂАРИ И СРБИ.

Свошптавамо овај чланак, јер је са свијем разложан, а још више за то што га доноси званично „Народне Новине“:

„Ако међу Мађарима и угарским Србима ни до сада није владало велико пријатељство, по догађајима код избора у Панчеву, чини се, да су једни на друге управ огорчени. Срби ивичу, да из угарска влада, која се хвали, да је међу свима уставним владама најуставнија, прикрађује и узкрађује и најобичнија уставна права; Мађари у супрот бјеле своје противнике, да су издајнице угарске државе, јер гоје тежње, које се не могу са цијелокупношћу угарске државе сложити. Да се јаз међу Мађарима и Србима све то даље развијаче, наши читаоци могли су закључити и из начива, којима је угарски министар интарних послова одговорио на одnose интерпелације у заступничкој кући у погледу избора панчевачкога. Ни смо до његов гроа Сапариа сами чули, али ко је само његове одговоре читао, не може дојити, да су они потекли од необичне разјерености.

На што се је у догађају у Панчеву, да се је оданде толика вики дига по свијету? Панчево и његов котар бирали су први пут, од како је бавитска Крајина Угарској утјеловљена, заступници за угарски сабор. Са српске народне стране био је за кандидат постављен нашаш читаоцем познати Полит, а са владине стране неки г. Стојачковић. Да се је у та обавијесте стране у велико агитовало, то се испало, и само важе; и је ли агитација прешла границе узјерености, ни то није код угарских избора ништа необично, док се зна, да избори баш у оним предјелима, где живу голани Мађари, једва када прођу без кривах глава. Гласовале се четири дана и три ноћи. Кад се је гласоване било већ коцу прикало, народни кандидат био је свога противника за више стотина гласова наддао. У то стиче од ладе народа, да се избор обуставља.

Допуштамо, да угарској влади није могло бити по вољи, да је у Панчеву изабран д р Полит, јер је он очитовани присташ кривога д р Милетића. Но са свим тим дојити, да ли је било сходно и оправдано избор обуставити. Избор може обуставити само онда кад се код сајога изборнога чина догоде какове неуредности; но да је такви неуредности било код избора у Панчеву, тога нијесмо до сада јоште није читали, па ни сам гроа Сапариа није тога, одговарају на интерпелације у заступничкој кући, ни једном ријечи утврдио. Министар интарних послова истакао је само дивје околности, које се, и колико биле саме по себи важне, ипак никојим начином не могу се узети за доказ ванљности или неваљаности избора. Он је на изјени својих службених изјенија утврдио, да је ружунски заступник Бабеш агитовао по изборном котару за народнога заступника, издајући се за царскога повјереника, за тив да је један дио бирача дошло на баралитне под заставом кнежевине Србије. Јесу ли ова два навода истинати — а то ће поведена истрага имати доказати — и Бабеш и односи бирачи подладјали под уставне казненог закона, но како рекосмо ни једно ни друго дјело није могло дати разлога да се сам избор обустави.

Ако истрага криву заступника Бабеша и они о којима се тврди да су код избора у Панчеву раздали заставу кнежевине Србије, утврди, они ће осјетити, па је и са свим право да осјете строгост закона. То је међутим само правосудија, политичар вако мора питати, хоће ли се с односним осудима постићи, како нах се чини, најјераванијим успјех, да се крајински Срби одреску од заставе д р Милетића? Истома, који стоје уз угарску владу, најају се току стално, па с тога и захтевају, да влада, како они веле, с новосадском „разборничком бандом“ невинце поступа. Нека нах се опрости, ни о том дојити. У супрот, чим се строжије буде против пристама д р Милетића поступало, ни држио, да ће његов углед међу крајинским Србима тим већи нарасти. Одговара то оному закону правде: Притиснуто јаче, све то јаче скаче.

Разумјемо добро ову зловољу, коју у угарским владајућим круговима осјећају с чина, да је крајинско пушачство у начелу на свима начини много добило, што је угарски устав нах протегнут, али будимо праведни, па речимо по други пут, само у начелу. Ваља знати, да маса народа није на свијету излари за „добитке начелне“, ова хоће да може виђети и чути, осјетити и навратити. Што угарско-крајински Срби могу у Угарској виђети, чути, осјетити и навратити, ниједоста подобно, завијети их за угарски устав. Угарски закон о народности — то је и сам Декл призвао — не може народности задовољати; јер то се влада не може смјатрати и хвалити као особито право народности, да се у кући и обитељи свије говорили материнским језиком.

То је о народности у опће. Српска народност пак има и посебна разлога задрити од владјућих угарских тежња, дочим су јој већ дуже од двије године црквено-народна права посве обустављена. Угарски Ружунци бирали су без икакве запрке већ по два пута своје првене поглаваре, а Србима врати се то, уз писано право, да за митрополита патријарха свије именовати кога јој драго, ако избор конгреса не буде „једнодушан“. Може бити родн угарскога државнога или српскога црквенога интереса? Ни за једно ни за друго.

Господа Анђелић и Грујић нијесу ни врне већи пријатељи угарске државе, него што је господин Стојковић, и на господина Стојковића, православнога епископа, бонати сумњу, да је православној цркви непријатељ, то је мислимо, више него претине; то сумња не може ни двијете вјеровати. Зашто дакле држи угарска влада комесара у Новом Саду, зашто не допушта, да српски конгрес избере митрополита-патријарха начином, који одговара и парламентарно начелу и најирредној догац?

Угарска влада жели, и добро би било да се међу угарским Србима устроји средња странка. Има ли, може ли међу угарским Србима бити елемената за такосу странку? На сваки начин. Но угарска влада била би јако кратковидна, ако да данас јоште није могла увиђети, да они луди који данас у Новом Саду оповирају д р Миле-

тићу, ису способни, да такосу странку устроје; јер правци којима они иду, већа је крајност, него што је и сам правец д р Милетића. Дољома је размотрити само језик, којим се оргни те странке служи, да поштена влада не може подуврати дуде, о којима се мора сумњати, да ли нијесу с ума ешми.

Како рекосмо, било би у интересу и угарске владе и угарских Срба, да се међу ових устроји разборита и узјерена странка. Но да се то узјерне постићи, прије свега је потребито, да се с владине стране створе чини такви, на које би се одметли, који упатиу странку најау да устроје, могли у српској народу с успјехом против тежња садњивих коа борити.

Ти чини пак били би правични превика закон о народности и узостава сада заштитено црквено-народне аутономије српске. Ма који смо узмишени над сумњом, да Угарској нијесмо најискренији пријатељи, ни би смо желели, да се у Пешти уважи она истина, да је исто толика државничка вредност, показати се јаким као и попуштањима када треба“.

ДОГАЂАЈИ У СВИЈЕТУ.

Што смо били међу онијема, који су процили скори под мађарске владе, нијесмо грешили. Сада и најглавнији орган њезин „П. Лоја“ исповједа, да се Славијено министарство не може одржити. Оно је обрало бонан, а још се држи, већи, не за то, што неће да одступи, него за то, што не може да одступи, а да нештогда парламентаризму још више него што је то учинио догађајима скоре прошлости Томе неприворном стању влада што прије помоћи, а није стадо до тога, хоће ли се предједни угарског министарства знати Славн, Шењег, Гичи или, Тиса. Главни је то, веле, да се није човек, који ће бити у стању, да састави владу, која ће имати уз се коликитну скупштинску већину. „Таквога човека нема данас изрично каже „П. Лоја“. Напоменућемо каже „П. Лоја“, да је више свега узјерен да неће имати оставка ни једна влада, у којој неби биле веће описије Тиса и Гичи. Оно је значајно за садашње стање у Угарској, јер то показује, да се Девкава странка свршено распала. Но ми би овако додали још и то, да неће ни Тиса ни Гичи поновои Угарској, ако и будућа влада буде сматрала себе мађарском владом, а заборава, да Угарску савињивују народности, које, у интересу саме Угарске, морају све задовољене бити и правима и потребама њиховијем.

Нови избор у Панчеву, одређен је за 14. Март. Предједни изборног одбора биће Милок Михајловић, брат надбискупа загребачког. Он је од описије и пријатељ је народности. За то се држи, да ће се избори свршити без тегаба и да ће бити изјерено изабран Полит.

По бечкој „Преси“ и српско-црквено питање опет ће се покренути. Исти лист јавља, да ће се српски сабор састати у Марту, и да ће се изборни штатут, кога је сабор прије двије године владн предложио, одобрити. Основа о устројству конгреса, повратиле се за даљу расправу. Чим буде митрополит изабран, одогаћемо се конгрес и сазвати синод, да се о предлозима изјаси.

Талјаска скупштина одбацила је законски предлог о обавезној настави са већином од 13 гласова. Ушљед тога одступно је министар просвјете, Цицалој. Јамарјора положио свој посланички мандат ушљед изјаве министра спољних послова у старој Јамарјорине брошире, по сви су изгледи, да ће га његови бирати опет изабрати.

У Грчкој обављени су прошлјих дана општински избори. Овога пута ишли су ти избори у толико више значаја, што је у њима хтјела описија да сврени себи бедег против владе. По они су испали са свијем по вољи и Делиборје није се устезало, да одмах изва твјех избора својне скупштину, а то је знак, да је влада е виља задовољна. Али на жалост у Грчкој се нијена равноложене духова као и врлине и влада, и ако се данас осјећа сигурно, може у првој скупштинској сједници бити побјеђена.

МОСТАР, 10. Јануара. — Јављено свих нам доста жалоснијех ствари одавде, али као најжалосније дешта је ово, што ћу сада саопштити. Прошљих дана, баш у Срвиљу на по сати ноћи погубе Ђорђе Бјелобрк. Он је био пошао у свога шура Шпире Зеца, јер је био Шпирину савну веселе жанде. Кад је дошао башу врата и с кова сјашмо и кокову кова предао, узме пушич из потаје и Ђорђе врва падне. Сутра био је овоме богатом и угледном Србину сјајан погреб. Ње су присуствовали и сви јеврејски консули. Убица се није на мјесту ухватио ни ти до сада пронаша. И док су Срби мислили да је и овоме кљу Турци виновни, као што смо се већ научили од њега подносили муке свакојак, рођак Ђорђе одлаша и тузи Јевта Бјелобрка синонца Ђорђевог, да је он убица. Паша пије хтно ту тужбу уважити, јер није јавно доказа. Али иза тога оде сам митрополит са неколико Срба паша и поново тужбу против Јевта. Паша је и њима одговорно, да им неколико тужба без доказа, но кад су они једино навлачили, он најзад даде затворити Јевта, и рече да ће га држати у тавници, док се не докаже или прави убица нешаће. И тако данас лежи у тавници Јевто Бјелобрк. А са кога? Не са насилна турског, него на које неспрестано вицешо, него са нашега невластала, са братске зависти. Није знам на памет да бранило одје Турке, та сви знамо, колико нама они добра желе, шта од њих подносимо, и шта ће мо још од њих претрпити. Али не можемо да перечеко, да су се онда показали неки наши гори и од Тураца. Па још на челу њиховом стоји наш архиепископ. Сам паша се вратио, а он се унео, да баш под сракоту, муку и тавницу једнога Србина, који је од свихез уважио. Куд ће му проклета душа? Какоже ли се добро могу водати они несретни Срби? Турци се без сумње свију подукљола нашој злоби, а ивију и рајлог, јер она није и одржала славу и власт.

ЦАРИГРАД, 17. Јануара. — Српско питање о милом Зворнику и свези гвозденога пута, добила све познатија значај, али као да још једнако на истој мјери стоји. Овијеза придружило се сувише још и треће питање о ковоју српских новина, које адо неотезава, доста зауставља и она прва два у њиховом ријешенју. Српски представник г. Филип Хришћ баш се још једвако ондаје. Поговара се, а је и истина незнам, да би кнез Милаш пошао у Цариград да појети Султана, вала би порта задовољила српска тражења. Порта се не показује ни мило подуставља и због тога је можда постала нужна и страва помоћ. Г. Хришћ онда живио са аустро-угарским послаником г. графом Лудоловом, а споразумјена се и са англишким послаником. Као што видите у ставу свом јак само у овој неизјесности стајр представити, а надати се је, да ће, ако бог да, свршити се све добро и корисно по Србију.

Вјести о промјештају ђенерал Игватисев у Лондону са свијез су неосноване. Није ни мислити, без напредних догађаја, да би петроградска влада одављала њега, који је ондајо данас заузео положај тврди и војници него вјала.

Настајањем ђенерала Игватисјева знала се ондајо скорније велика руска војница. Досад је није било, и руски болесници, морнари и т. д. шкљани су у Одесу. За ту болницу купе се добровољни приноси. Сам Игватисјево је зајвну суму, а тако и много други, нарочито Руси Једна трговин руски даровно је 20.000 рубаља. Пошто влада турска није хтјела пристојно мјесто уступити за ту болницу то је ђ. Игватисјево купило више манајех мјеста, где ће се она подићи, те ће својом величином и лепотом свакоме вишновати.

Јуче је наставио Турцима празник Курбан Барјак, који траје осам дана. У те дане Турци ништа нераде, па ће тако застати и многа послови вод вале.

Питање ходела персијски подносици подлати турској суду једва је један пут рјешено, и то тако, да ће ни у грађанским и трговачким стварима судити царсвоје власти у царству отоманском, а за све друге преступне подлехни су дамањем суду.

Прошљих дана био је код посланика персијског величанствени бал, наком су не само тур-

ски министри и страна дипломатија учествовала, већ су и сви отијени Руси у Цариграду присутни били.

Т. — С. БЕЧ, 19. (31.) Јануара. — (Славенски клуб. — Царевинско вијеће. — Царев пут у Петроград. — Габленц. — О Босни. — Слана и Сави).

Као што прашки лист „Позел с Прахи“ јавља, то ивију моравски рајхсратски посланици ту пажеру, да оснују засебан рајхсратски клуб „словенских посланика“. Тај би се клуб састојао из заступника моравских, словенских и далматинских. Ја сам у последњем својем писку већ о томе говорио, како би корисно било, да се далматински заступници или једноме од постојећих опозиционалних клубова придруже, или да нећубо само оснују рајхсратски клуб. Пошто их пак одвећ мало вјале, а да би могли ноје самостално радити, то нам се ова прилика најгоднијом чини, па да Далматинци у скупу са Славенцима у тај словенски клуб ступе, што ће Моравци да га оснују. Ако се та вјест прашком „Позела“ обновил буде, то има сумње, да ће далматински заступници тој се опозицији придружити.

До сада не бјеше у царевинском вијећу важнијих ствари, до избора разних одбора и пододбора за испитивање многобројних и разноврсних предлога, што их је влада дому заступничком поднијела. Можда ће већ ивије нећеље измјештаји о реченим законским предлозима у пленарној сједници кући се предати, те га — без сваке сумње — и расправљ о њима одмах се предузети.

Званични је лист ово дана дошло вјести о промјени у вишим војеним круговима. Војени командант у Угарској бар. Хујин именован је за председника највишег војеног суда. На његово је мјесто дошао ђенерал Валлејер бар. Едеслах. За главног војеног кох индра у Моравској именован је познати бар. Јосиф Филиповић, који је у исто вријеме аванцова за федералјастера. Најзад јошт да споменем и ђенерала и царевог ђенерал-ађутанта гроу. Ник. Нејалевића, који је оменован за кавалеријског инспектора.

Иначе нема за сада ове у нас жингел кретања. Њека је тишина настала. Но можда ће опет више живота бити вјда одночне борба у царевинском вијећу, борба у којој ће држава и право једно према другом стајати, те се за опстанак свој борити.

И царев ће пут у Петроград по свој прилици нове идеје покренути и можда ће повратком царевини из престолнице руске и свијези сјевејни вјетар уљившати на стање двојачко наше. Говори се, да ће се после повратка царева из Петрограда ствари у Угарској промјенити. О владу Славнијеног кабинета у једно и палу досадње системе говори се већ као о свршеној ствари. Веде, да ће са Шеневеном владати и по изе Србе у Угарској ново пријезе настати. У колико ће се пак то све обистинити видати.

Цар се крече на пут 11. Фебруара по римском. Њега ће пратити гроу Андриаш као министар иностраних послова, даље седишони сакјетинци Хошан, Варник и Околчици. Све у свему свата ће се царева састојаи из 30 лица.

Ово се је дана у Цариху (у Швајцарској) аустријски ђенерал бар. Габленц убио, ради несретне спекулације на берзи. Веде да је великог дуга вјмо. Исти је Габленц ивице јунак био и валан овишнр, но та га је страст игрива на берзи тако била обузела, да је најзад њојни као жртва у дво пав. Из тога се већ види у које је кругове пак шивидел балријанска допро био и како је све сталеже грађанства и народа а особито оне више тровало. Ко је ивице вијећу иштеу при томе, ко има ушледа онга данас да се борј невољом? Не толико онга што су деран вожу народу, те су вјдишнице пострадали, но јадни народ, који је нама повјерао и који сада ни хрва ни дужан мора да вати?

Ово је дана стигло овако једно од пострадалих Босанаца, што их је Асиа паша у затворе бацао да их првом приликом исеје, али да их пошпе у владу Азију. Чуда приповједа шта је починио био Асиа паша и несретни урлик владки Најсија. Садмаг вјажу Асиа пашу пак хвали, као човјека праведна, добродушног и строгог срвама турских насилника у Босни.

Ми бечки Срби предсависко просветитеља српског св. Саву по обичају. Прото руски М. Гајевски одслужил нам службу бојку, за вријеме

које вјажу у кору неколицина одављаних Ђана Пачевића. На неке кмаско састави, гдје уз крвине говоре и давне српске pjesме славу достојно завршаско.

(Л.) ОДЕСА, 20. Јануара. — (Удџба царске ћерке. — Несмотреност Бугара спрво Србије. — Руски прорачун за ову годину. — Различито).

Док наш народ под Турском кученички живот спроводи, и док раскомадино Српство ивице вјале — на све стране страда, и за своја се врана такмичи, — наша руска браћа бујно иви-предују, и славу за славо славе. Прије некидан посливише завојевање Киве, а за тиз удају царске ћерке велике кнзигне Марије Александровне. Срећна је држава, у којој се народ у својој владујој династији овако привржен ковалује, као што је то у Русији, така држава напредовати мора а народу на сваком кораку срећа у вичурај на сусрет иде. У други државља ивију оваки појави, што се удаће и женитбе тиче, сажо домаћи значај и готово се у држави и не зна, да се ко из владујачког дома жени или удаје. У Русији, не само у дворовима великана, већ и у колони селаца, таки се појави, као њека општи народна саслачност славе, и то не да се ко од кога насилно захтјева, већ то сваки из сопствене побуде, и привржености к својој владујој дому чини, а то из разлога, што је садан цар Александар Русју узвишо, и свој народ особито земљедјелца усрећно. Удџба царске ћерке прираћена је у огромној руској царевини с великим саучашњем и више вјале сваки парох и поједине зантне личности означиле су тај догађај с разноврсним поддржани на научне, и добро-творне цели. Одеса, која се у таким појавиња вјда одликује, и овом је приликом своје учиниља, опредјелили за десет сиротин ђевојка удџбену врђију, а к тому знатну своту новаца, у прилог од глдан и неурођаја страдајућих.

Руско коавиарство посвећује опширне чланке о сиротињској Инглише у Русији, и тврдо се вјда, да ће ово сродство ј-дае и друге династије по једну и другу државу од заванија и користи бити, јер ће оно своје досадње политичке развике унапредити. Да ли ће то тако бити, то ће само вријеме показати, а ако ово сродство дошта нево зближење Инглише с Русијом допринесе, то ћеко се и ми користити, јер ће Инглиска престати у будуће чувар труде и изнемога Турске бити, због што су Инглиска и Русија понавнише у спору биле.

Чу ли сте како су наша бугарска браћа на новог српског министра г. Мариновића отворено ивице уштели, набрајућ како су први министри у Бугарској у прилог Српства, а на штегу њихову агитирали, српске школске књиге по Бугарској распрострањали, а вјдишнице и за тиз тежили, како ће родну бугарску земљу себи присвојити и т. д. То писмо било је у бугарском листу „Право“ напечатано што је Турској поводи дало, тај још јединствени бугарски лист у Цариграду угумити, вјда из разлога, што су наша бугарска браћа од новог српског министра захтјевали да он ивице такви путем не иде, већ да се, у братској сјелци и договору, а бољој будућности обадае братска народа рад.

Тај поступак од стране наше бугарске браће једна да ће и један свјестни човјек одобрити, (То не стоји у.), пак да је баш истина што се у томе писку доказује, и познато нам је свима, да Србија особито у потоне вријеме баш ништа радла није, нити је она ивију пажу Бугарској и бугарском народу показвала, као што је света ствар, да ни у Босни, — која јој је ближе, ни оно радла није, — што је радити морала. Можо бити да има појединца који под затривком српске владе ово или оно раде, и то у јединственој погодној пажеру, да сваку слогу и братство између српског и бугарског народа поруше. Ми знамо, а то смо у ставу вјда засједнети да је у Србији несретни Срба било, који су под вјдом ослобођена Херцеговине и против Црно Горе агитирали, а то је тако изгледало да је и српска влада и тој игри своје прсте увршише и вјда, а може бити, да српска влада изузешни појединце о томе ништа не зна, већ то су ти људи на своје себичне користи употребљавали у Црној Гори знало се, и ивијезе кретање таквих људи и њихов рад, али се вјда из Црно Горе за тим тежило, да се братска слога неваруши, — а то су и, вјда браћа у владу ивти вола, — а не да Србију и српски народ пред општи

непријатељем компромитирају, што Турској добро долази, јер она од Србије, која доста ништа што се ослобођена — Бугарске таче — радила није, нити данас ради. Када би данас нашу бугарску браћу ушисали, да нам бар једног од тих српских агитатора именују, то би се све ни каквог Стојана — или другог изгласања — одоспало, који су само своју корист заступали.

Што су наша бугарска браћа тражили то су и наши, а ми с наше стране само би им то савјетовали, да се у опште о слободи своје доживије боље поставају, грчки и турски језик из своје средине изјуре, свој интерес, а српске, па ми руске школске књиге никаква им вредије доживије неће.

Руски прорачун за ову годину ушлео је до 3,500,000 руб. претјече, као у свежу тако и у томе Русија огромна напредак показује, јер скоро све државе у прорачуну недостак показују. Пољски најближни грош Берг урио је неки дан у Петрограду, а на његово мјесто назначен је овдешњи генерал губернатор Коцебу, како данас и полази. Кога ће на Коцебуово мјесто овако полати још се не зна.

За пренештај Игњатијева из Париграна у Лондон испотврђује се, а изгледи су да ће Игњатијев изнемогли књаза Горчакова зајмити.

Наш врли родољуб Г. Симо Х. Лазаревић управитељ парошија Поти и оправник руског друштва за правител и трговину у истој пароши, као што званично новине јављају, одликовао је с ордену кривског шаха, што му је у Поти данљачки дотеч спремно. То недavno подарио је цар Александар Лазаревићу чин надворног саветника. Радује се што се наши Срби у братској Русији одликују.

Н О В О С Т И.

СРБИЈА. — Бивши војни министар Белимарковић, кога је скупиштина оптужила, да је његовом кривцом држава штетовала 17 хиљада дукача, бринуо је пред његом бесједом кога се продајивала у три сјединице и пошло му је за руком да се оправда. Са 56 против 22 гласа оставила је скупиштина, да Белимарковић није крив.

У предносједној сједици обрекао је предсједник министарства Мариновић, да ће влада будућој скупиштини подијелити предлог о већој слободи штампе, о јачој одговорности владе, о раширењу општине самоуправе у устројству управе.

27 пр. мј. закључена је вавредна скупиштина у Крагујевцу. Кнез Милаш са министарима повратио се у Београд.

УГАРСКА. — Пештански лист „Унг. Лодж“ јавља, да је Јенер А. Игњатијев изредно неспоразум о источном питању на основу којег је Горчаков и Андрица проговорити приликом доласка цара аустријског у Петроград.

РУСИЈА. — 1. о. м. дошао је цар Аустријски у Петроград. На колодвору дочекао га је цар и царица породично врло срдачно. Град је свечано окупан. На проласку свом у Варшави био је исто сјајно дочекан. Ту је у руској униформи прегледао регименту гранатара, којој је он властин.

АУСТРИЈА. — Одбор за предрачуи одбацио је предлог дубровачког посланика Бонде, да се општине дубровачкој и позрајској заклади опрости оних 6 и 3 стотине зворина што плају дати за научну школу и да се ове сумје подмире из државне благотине.

ФРАНЦЕСКА. — Русе препоручује у једној бонапартистичкој листу, да се септенат поштује, јер он језич за будућност и прави израз народне воље. Септенат је вели, пријатељ, па за то не треба странке да га употребљају за своје себичне сврхе. Тако ће Француска доћи до тога да пред собом има само републику или царство. Још на пошљетку препоручује Русе, да не треба разливати интересе реда и демократије.

ШПАНИЈА. — По најпотпунијем гласовима савлада влада предлозила је карлистима, да измијенају заробљене с једне и с друге стране.

ИНГЛЕШКА. — Први јединарски са својом највјештој великом кнегињом Маријом долази, како је званично објављено, 25 ок. м. у Лондон.

У свадбеним изборима за парламентар добили је конзервативна странка већину од 45 гласа.

* Изшла је 1. св. „Дубровник“ забавника читаонице дубровачке. Год. IV. Уређује Ј. Бунић. Садржај: 1. „поп Андрић, нови Обила“, приповијест патриотска друге половине осамнаестог вијека од Ст. Јулине. 3. „Двајца“ или четврти сијев Виргинијеве Еленде, превео Стеван Бузолић. Цијена 36 новч.

* У Београду од нове године излази „Преодница“, књижевни лист. Цијена на год. 7. ф. Излази сваке недеље. — „Домишљан“ пивални лист. Цијена на год. 4. ф. Излази три пута на мјесец. — И сатирични лист „Врзано коло“ почело је овет излазити и то два пута мјесечно. Цијена 3. 60. — Сјамостални политички лист „Будућност“ престала је излазити.

* Изшао је 1. свезак „Славјанског педагога“, органа славјанског учитељства. Садржај му је сљедећи: Славјанско учитељство — Славјанско учитељство. О улогу „Славјанског педагога“ (О задацима Слав. вед.) Чеш. од самога уредника. (О извојачни речи катерске те школах обичних. (О обједи језику и термињу у школах народних.) Чес. Зашио по напредна нација народ? (Зашто не напредује наш народ?) Буг. од Т. Х. Станчева. Подобиност а одхки језику славјанских. (Сјамност и разликовост језика Славјанских. Чес. Дарвинизам и школа. Хрв. од М. С. Дешдога с’јостојица на Бугарске учишавиш и’ Рухују“ (Давашни оустав на бугарског учишавиш и’ Рухују). Буг. од Т. Х. Станчева. Вештинх школски а интерни (Руски педагог. листови и књиге). Педагошки часопис славјански за год. 1874. Славјански списови за учитеље и младеши издан г. 1873. Буджед пародичног просвјешћења у’ Росији в’ 1873 г. Руски гимназији. Руске жеаске уставн (запови). Хрвб Коленског. (Грвб Коленског). Главна начела за закон о основици српског народног школи. Наука о писмености про школи общине общинске а пругисловне. (Бритика). Учительске сједи п. 1874. (Скупиштина). Хлас о зјезду (скупиштини) Сл. педагогу во Видни (у Бечу). Жалост за пратењу Славјанске вјажности. Молба на све пријатеље славјанске узајамности. Живнотенске (обртничке) Мусеум. Рачун о доходу и расходу скупиштинне слов. педагога у Бечу г. 1771. Огласи Цијена му је годишња 3. 50 новч. а шаље се уредништву на Савлов код Прага бр. 339.

Пошто наш школе могу понајвише и понајвише допријети к међусобној споноани а по том и к обликчевој доти растрешених грана славјанских, то нам је особито препоручити поменути орган славјанског учитељства који нашим хрватским учитељем, толи и свијем пријатељима узвине славјанске просвјете.

Исти „Слав. педагог“ управно је ову молбу на све пријатеље славјанске узајамности:

„Признавајући прва скупиштина славјанских педагога у Бечу знаменитост славјанских педагошких књижница за умјетност славјанску у опће, а на пољу шкоства на посе, наложил је нами подписаним, да би се од стране њезине постарали за свору заведење педагошких књижница за сада барем у главнијимјестима славјанских земља.

Да те књижнице проважили нма, што га је скупиштина славјанских педагога старарајући тој закључак на уму изва, морају оне имати све до сада изишне педагошке списе у славјанским језицима и морају се стално доунавати новима и одонима из свих славјанских литература.

К тому је вако потребно главнице, које појрживно плаше славјанско учитељство, будућ вешиноу у оскудној стању, само не може споћи.

Тога ради обрађамо се оми на све пријатеље славјанске узајамности у земљама славјанске с том свесрдном колдоб, да би нас они у оном раду за славјанску узајамност великодунно потпоголи. Сваки и најмањи новчани приносак бити ће пријемљен најрдничној захвалношћу.

Уједно молимо именоване накљадатеље и све чужде педагошке писце, да би барем по један листак својих педагошких списа даровали у ту нашу сврху.

Приноске рочиане и списе даровне славјанским педагошким гласилима прима уредништво „Славјанског педагога“ из Смихову у Прагу бр. 339.

И списије новчани приносици и списи обавијестиће се у „Славјанског педагога“.

Штепан Бачкура, Јосеф Фука, Ј. А. Машек В. Подлаха, В. Ванчак, — Иван Филиповић, Јулијан Модер, Томислав Закапан, Ант. Оточевић, Мартин Секулић, Никола Вукчевић, Мита Петровић, Миле Сродејевић. Дистрија Јосиф, А. Варшава.

Р А З Л И Ч Н О С Т И.

(Несретки жити г.) У Бирју у Ланкаширу у Инглеској приређен је био неки дан изборни жити г. Радио се је, да либерални кандидат Пали развије свој програм и да усје код избора. Када је Пали почео највешће говорити, промови се под велике дворине под тежином слава људства и већи дво учестника скотрља се у дољни спрат. Метек, криву, урнебес и страх може се снажко исплати. Четрдесет особак заусто је под подовинама. Све су одмах извучене, ну десетак их је за кратко кријене поврло а остале су грно згмечене и изривене. Кандидату се није ништа догодило, јер је под на оном мјесту, гдје је он стајао, некако остао читав.

(Свајачка браћа.) Америкаски листови приповједају по коју потакост, како су сјајемски близанци живили у последње кризе. Близанци Каљ болело је дуље времена од узмо те се је од одвојења и да си убавиј бол, поддо првству. Када већ није могао стојати на сједити, морао и други с њим здрав лежати у постели. Каљ прије него су укрли, бијаху се дали из крвета и Каљу као да је на боље окривило. По ноћи наваде га дуто бол и окодо четври сата у јутро бијаше мртв. Буг је од жалости почео урнати људовати, кад му је брат урво, несвијест га је за несвијест хватала, а за двије уре оде и он за братом.

(Добро се домишљаше.) Грофица Еу, наследна принцеза Бразилије, има на скоро родити. По бразилијанској закону мора наследник престоло бити на бразилијанској земљити рођен, принцеза је сада у Паризу са својим сурногом, најстаријим сином војводе Некоурса, а лециније јој не дају на пут, јер би јој здрављу могло нахулити. Како дакле списати наследника прва дјетл? Грофица ће одесити у хотел бразилијанског посланштва у Паризу; роди ће онде а по принципу екстериторијалности и по акиција, да је дете рођено на бразилијанској територији. Пред неколико година урвијено је овако у сличну случају у Лондону.

(„Стари грјешник.“) Неки лист у Шваекој написао је о неком кортему противне стране, да је „стари грјешник“. Према је тике ишњено било узнати само пладу, нађе се кортеж урвијећен те даже против листа тужбу због урвде поштоста. Суд досуди да је лист невин. Радози: 1. Стар бити није срамотно, паче чвасто. 2. Грјешници смо сви, кољико нас је год. 3. Даље ознала „стари“ није урвјед а 4. „грјешник“ је истина. 5. Стога се обужени лист ослобађа од криве.

(Поротинци у Риму.) Неки човјек из мјеста Кастели близу Рима извадио је у другога човјека три пута жулу пушку и ранио га је тежко. Течејем парнице пришло је дозичи, ну навео је, да је чин пошито због гдно урвде. Девет људи посједочице је, да је извадио пушку у оздејенога пушку. Државни одјитник, тужитељ, наче и бранитељ бијаху сложни, да ће од поротника захтјевати, нека изрекну, да је обужени човјек крив под одвакојућим ошодостима. Поротинци одговораше супор признајући окривљеноста да није крив, а вресједник прогласи осуду, додале окривљености: „Видите, господа поротинци, нехтеједно Вај крај Ваиеша признава јеровати; сад сте без криве.“

(Побуниле се жене.) У Мадриду дошло је 30. Јануара о. г. до устанка — жена. Све се наше раднице велике творнице скотична побунише. Гунгуа је била велика, те је грађанској стражи једва пошла за руком, да узпостави мир. Новод устанку јест сједети: Вада била је склопила с неким громом Суевију у Русеко уговор и ошадствала, да прави скотичке посебни строје. Раднице скотична побужаше се, да ће изгубити крух. — Гувернер славнога града доуче за гунгуа, дође у творницу и развиза што је у стару, извести о том министра Екегарија. Овај наложи, нека се с мјеста затвори творница.